

Το Άγιο Πνεύμα και η ενότητα του κόσμου

Βασίλης Στογιάννος Συγγραφέας, Καθηγητής Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Ρωσική εικόνα της Πεντηκοστής.

Η Πεντηκοστή είναι η γενέθλιος ημέρα της Εκκλησίας. Γιορτάζουμε την Πεντηκοστή, την επιφοίτηση του αγίου Πνεύματος, που δημιούργησε, αποκάλυψε στον κόσμο και δυνάμωσε από τα πρώτα κιόλας βήματα της την Εκκλησία. Ας θυμηθούμε για λίγο την περιγραφή του γεγονότος από τον ευαγγελιστή Λουκά στις Πράξεις:

«Κι όταν έφθασε η ημέρα της Πεντηκοστής, ήταν όλοι μαζεμένοι στο ίδιο μέρος. Και ξαφνικά ήλθε από τον ουρανό ένας θόρυβος, σαν να έπιασε δυνατός αέρας, και γέμισε ολόκληρο το σπίτι όπου κάθονταν. Και τους εμφανίστηκαν γλώσσες σαν από φωτιά που διαμοιράζονταν και κάθησαν σε καθένα από αυτούς, και γέμισαν όλοι από Πνεύμα άγιο και άρχισαν να μιλούν άλλες γλώσσες, όπως το Πνεύμα έδινε σ' αυτούς τη

δύναμη να εκφράζονται. Κατοικούσαν τότε στην Ιερουσαλήμ Ιουδαίοι, άνδρες ευλαβείς από κάθε έθνος της υψηλίου. Μόλις ακούστηκε αυτή η βοή, μαζεύτηκε όλο το πλήθος και έμεινε κατάπληκτο, διότι καθένας άκουε αυτούς να μιλούν τη δική του γλώσσα. Όλοι δε έμειναν κατάπληκτοι και απορούσαν λέγοντας μεταξύ τους: Όλοι αυτοί εδώ που μιλούν δεν είναι Γαλιλαίοι; Πώς τους ακούμε να μιλούν στις γλώσσες μας για τα μεγαλεία του Θεού;»

Το γεγονός που περιγράφει ο ιερός ευαγγελιστής δεν είναι ένα «θαύμα» με τη συνηθισμένη έννοια της λέξεως. Είναι μια πράξη του Θεού που έχει πολύ μεγαλύτερη σημασία και προ παντός πολύ μεγαλύτερη διάρκεια. Πρώτα – πρώτα δεν περιορίζεται σε μερικούς ανθρώπους. Το άγιο Πνεύμα δεν επιφοίτησε μόνο στους αποστόλους, αλλά σε όλους τους πιστούς, κάπου εκατόν είκοσι άτομα, στο σύνολο δηλαδή της Εκκλησίας. Αυτό σημαίνει ότι η επιφοίτηση του αγίου Πνεύματος αποτελεί βασικό και ουσιαστικό χαρακτηριστικό της Εκκλησίας, ανεξάρτητο από τα ειδικά αξιώματα και χαρίσματα που υπάρχουν σ' αυτήν. Δεν είναι ένα θαύμα, άλλα μια συνεχής αποκάλυψη του Θεού, μια διαρκής παρουσία του Παρακλήτου, μια αδιάκοπη αποκάλυψη του νέου κόσμου που εγκαινίασε ο Χριστός με την ανάστασή του.

Αν δούμε την Πεντηκοστή μ' αυτό το πρίσμα, τότε παύει να είναι μόνο ένα γεγονός της ιστορίας. Γίνεται παρόν. Δεν είναι πια μια ανάμνηση, αλλά γίνεται νέα, καθημερινή, τωρινή πραγματικότητα. Δεν αποτελεί ένα ενδιαφέρον, έστω, αλλά ξένο για μας επεισόδιο της ιστορίας, μα μια απεριόριστη στο πλάτος και το βάθος της επενέργειάς της πράξη του Θεού στο εκάστοτε παρόν. Μ' άλλα λόγια, δεν γιορτάζουμε την ανάμνηση ενός γεγονότος του παρελθόντος, αλλά τα δικά μας γενέθλια, την επέτειο του δικού μας φωτισμού από το άγιο Πνεύμα.

Αυτό το τελευταίο σημείο όμως δεν πρέπει να το περιορίσουμε σ' ένα μυστικοπαθή και συναισθηματικό μόνον χώρο της υπάρξεώς μας. Κάτι τέτοιο θα σήμαινε αλλοίωση του νοήματος της εκχύσεως του Παρακλήτου στην Εκκλησία. Ο περιορισμός της επενέργειας του Παρακλήτου στη συναισθηματική σφαίρα μόνο, θα μετέβαλλε το ζωντανό χριστιανισμό μας σε μυστικιστική ανατολίτικη αίρεση. Όμως ποτέ η ορθόδοξη θεολογία μας δεν περιόρισε τη δράση του Πνεύματος σ' ένα μόνο μέρος της ανθρώπινης ζωής ούτε δέχτηκε ποτέ να τον κλείσει σε μερικές μόνο ψυχές. Το άγιο Πνεύμα ενεργεί σε ολόκληρη την Εκκλησία και σ' ολόκληρη τη ζωή των πιστών. Ακόμη πιο πολύ: ενεργεί σ' ολόκληρο τον κόσμο κάθε στιγμή της ιστορίας του. Είναι οικουμενική και καθολική η δράση

του αγίου Πνεύματος μέσα στον κόσμο. Γι' αυτό είναι και οικουμενική και καθολική και η Εκκλησία, το σώμα, ο ζωντανός οργανισμός μέσα από τον όποιον εμφανίζεται καθημερινά ο Παράκλητος. Με δυο λόγια: ο Παράκλητος είναι ο νους και η καρδιά της Εκκλησίας και η Πεντηκοστή είναι το συνεχές παρόν της Εκκλησίας μέσα στο μεταβαλλόμενο κόσμο μας.

Αυτό σημαίνει για τον κάθε πιστό μερικά πολύ πρακτικά πράγματα, θεμέλιο και κριτήριο συνάμα της γνησιότητας και της ειλικρίνειας της χριστιανικής του πίστεως. Όπως λέει ο απόστολος Παύλος, το άγιο Πνεύμα ανακαινίζει και μεταμορφώνει συνεχώς τον άνθρωπο, ώστε να γίνει πολίτης του νέου κόσμου: ανακαινίζει το λογικό του, ώστε να μπορεί κάθε φορά να διακρίνει, να ξεχωρίσει ποιο είναι το θέλημα του Θεού, ποιο δηλαδή είναι το αγαθό και το τέλει που αρέσει στον Θεό. Ακούγεται εύκολα αυτό το πράγμα. Κι όμως δεν είναι καθόλου εύκολο. Ας αναλογιστούμε τις καθημερινές μας πράξεις. Πόσες φορές μπορούμε να ξεχωρίσουμε το προσωπικό μας συμφέρον από το θέλημα του Θεού; Πόσες φορές στις προσευχές μας σκεφτόμαστε, έστω, να ζητήσουμε από τον Θεό να κάνει ό,τι Εκείνος θέλει; Δεν ζητάμε να κάνει ό,τι εμείς θέλουμε; Δεν βάζουμε τον εαυτό μας πάνω από όλα; Δεν κολλάμε σαν στρείδια στον εαυτούλη μας; Είναι δείγμα ανακαίνισσεως του λογικού μας όμως αυτό; Είναι απόδειξη ότι πράγματι ζούμε την Πεντηκοστή; Είναι ο εγωισμός μας σύμφωνος με την οικουμενική και καθολική δράση του αγίου Πνεύματος;

Τα κριτικά ερωτήματα περισσεύουν ακόμη πιο πολύ όμως, όταν αναλογισθούμε και τα εκκλησιολογικά, τα κοινωνικά αποτελέσματα της επιφοιτήσεως του Παρακλήτου, όπως τα διδάσκει η Εκκλησία με την υμνολογία της μεγάλης εορτής. Η επιφοίτηση του Παρακλήτου, μας τονίζει η υμνολογία μας, έφερε την ενότητα στον κόσμο. Όχι μια ισότητα νομική, ούτε μια ισότητα οικονομική, αλλά μια ενότητα αγάπης που ξεπερνά όλες τις ανθρώπινες αντιθέσεις. Κι αυτό όχι σ' ένα άλλο κόσμο, αλλά στο εκάστοτε παρόν της Εκκλησίας, στο εδώ και στο τώρα κάθε πιστού. Εδώ βρίσκεται η αφετηρία για την προσωπική αναμόρφωση του πιστού. Εδώ κρύβεται και το βαθύτερο νόημα της Πεντηκοστής, που γίνεται έτσι γεγονός κοσμογεννητικό και στο πλήρες νόημα της λέξεως κοσμοϊστορικό.

Σ' ένα πολύ όμορφο δοξαστικό του εσπερινού της εορτής παραλληλίζεται η κάθοδος του Παρακλήτου κατά την Πεντηκοστή με την κάθοδο του Θεού κατά το κτίσιμο του πύργου της Βαβέλ. Έτσι δίνεται στον

ποιητή η ευκαιρία ν' αναδείξει το καινούριο μήνυμα για τον κόσμο που σημαίνει η επιφοίτηση του Πνεύματος. Λέει το δοξαστικό: «Γλώσσαι ποτέ συνεχύθησαν διά την τόλμαν της πυργοποιίας. Γλώσσαι δε νυν εσοφίσθησαν διά την δόξαν της θεογνωσίας. Εκεί κατεδίκασε Θεός τους ασεβείς τω πταίσματι. Ενταύθα εφώτισε Χριστός τους αλιείς τω Πνεύματι. Τότε κατειργάσθη η αφωνία προς τιμωρίαν. Άρτι καινουργείται η συμφωνία προς σωτηρίαν των ψυχών ημών».

Σ' ελεύθερη κάπως απόδοση το τροπάριο μας λέει: «Οι γλώσσες έπαθαν σύγχυση κάποτε από την παράτολμη πυργοποιία. Οι γλώσσες έγιναν όμως σοφές τώρα με τη δοξολογία του Θεού που γνωρίσαμε. Εκεί καταδίκασε ο Θεός τους ασεβείς για το παράπτωμα τους. Εδώ φώτισε ο Χριστός τους ψαράδες με το άγιο Πνεύμα. Τότε ήρθε σαν αποτέλεσμα η ασυνενοησία για να μας τιμωρήσει. Τώρα ακούγεται όμως καινούρια η μελωδία της σωτηρίας των ψυχών μας».

Η Βαβέλ δεν είναι μια ασήμαντη, ανόητη έστω, ενέργεια του ανθρώπου. Εκφράζει μ' ένα εξωτερικό τρόπο την αλαζονία της δυνάμεως. Είναι, όπως θα έλεγαν οι αρχαίοι τραγικοί ποιητές, η «ύβρις» του ανθρώπου, η αίτια όλων των δεινών του. Ξεκόβει από τη φυσική τάξη ο άνθρωπος και νομίζει πως μπορεί χωρίς καμιά τιμωρία ν' αντιστρέψει τον κόσμο και να γίνει αντί πλάσμα δημιουργός. Έτσι παύει να έχει την αίσθηση του μέτρου, τη συναίσθηση της αλληλεγγύης με τον κόσμο, τη σωστή, μετρημένη σχέση με το συνάνθρωπο. Ξαφνικά αφηνιάζει και συμπεριφέρεται αλαζονικά. Έτσι τα έργα του αντί να τον ενώνουν, τον απομονώνουν. Η γλώσσα αντί για όργανο συνεννόησης γίνεται πρόλογος διαιρέσεων και αντεγκλήσεων. Η τεχνική αντί να διευκολύνει τη ζωή, προπαρασκευάζει τον όλεθρο. Κι αυτά φυσικά όχι μόνο στη Βαβέλ, αλλά σ' όλη τη διάρκεια της ιστορίας μας. Και μ' αποτέλεσμα την αφωνία, όπως τη λέει το δοξαστικό, την αλλοτρίωση, την ανοιχτή ρήξη, τον αλληλοσκοτωμό. Είναι για μερικούς παράξενο ότι οι συνθήκες ειρήνης προμηνύουν συνήθως την επόμενη σύγκρουση των λαών που τις υπογράφουν, όπως διδάσκει η ιστορία. Κι όμως αυτό είναι πολύ φυσικό, γιατί οι άνθρωποι δεν μιλούν την ίδια γλώσσα, την πραγματική ανθρώπινη γλώσσα, αυτήν που τους έδωσε ο Θεός, αλλά μιλούν καθένας τη δική του εγωιστική και ιδιοτελή γλώσσα, τη γλώσσα της Βαβέλ.

Σ' αυτή την τόσο τραγικά πραγματική Βαβέλ του ανθρώπου ήλθε να βάλει τέλος η Πεντηκοστή. Ήλθε για να δώσει στον άνθρωπο τη δυνατότητα μιας νέας, σίγουρης, αληθινής ενότητας, μιας νέας πραγματικά

ανθρώπινης γλώσσας, που οδηγεί στη συνεννόηση κι όχι στη διαμάχη και τον αλληλοσπαραγμό.

Συγκροτεί στην Πεντηκοστή τον καινούριο κόσμο το άγιο Πνεύμα. Και ένα από τα βασικά γνωρίσματα του νέου αυτού κόσμου είναι η ενότητα. Μας δείχνει την ενότητα αυτή στα μυστήρια της Εκκλησίας, όταν αποκαλύπτει το λαό του Θεού ενωμένο γύρω από το δημιουργικό της υπάρξεως του Πνεύμα. Μας δείχνει την ενότητα την ώρα της Θ. Λειτουργίας, όταν όλοι ενώνονται μεταξύ τους, γιατί ενώνονται με τον Χριστό δια του αγίου Πνεύματος. Μας δίνει μια γεύση ενότητας στην αγάπη των αγίων, των πραγματικών χριστιανών. Μας δίνει μια γεύση ενότητας στην υπέρβαση του εγωισμού, στην αυτοθυσία και τον αλτρουισμό των μεγάλων Πατέρων της Εκκλησίας. Είναι ακόμη εκδήλωση της ενότητας του κόσμου γύρω από τον Θεό η μνημόνευση όλων των εκκλησιαστικών ηγετών στις πανηγυρικές λειτουργίες μας, όταν η αγάπη του Θεού και ο δεσμός του Πνεύματος ξεπερνούν τις γήινες διαιρέσεις. Η ιστορία και το παρόν της Εκκλησίας έχουν να παρουσιάσουν πολύ περισσότερα δείγματα ενότητας από τα συνέδρια των διαφόρων κοσμικών «συμμαχιών»- παρά τις ανθρώπινες αδυναμίες, παρά την αντίσταση του εγωισμού μας στη φωνή του Παρακλήτου, παρά την ιδιοτέλεια που χαρακτηρίζει πολλές φορές τις ενέργειές μας.

Έτσι η Εκκλησία παραμένει το ζυμάρι για την ένωση του κόσμου σε μια αρμονική συμφωνία. Αρκεί να πάψουμε να ακολουθούμε την ιδιοτέλεια μας. Αρκεί ν' ακολουθήσουμε με ειλικρίνεια την καθοδηγητική φωνή του Παρακλήτου μέσα μας. Αρκεί να αφήσουμε το πανάγιο Πνεύμα να επιτελεί καθημερινά μέσα στην Εκκλησία, μέσα σε όλους μας το ενοποιό έργο του. Ο κόσμος αναμένει την ώρα της ενότητας, όχι της πρόσκαιρης και εξωτερικής, όχι αυτής που βασίζεται στην ισορροπία του τρόμου, αλλά αυτής που στηρίζεται στην αγάπη, στην αρμονία, στην ειλικρίνεια. Είναι θέμα αποδοχής της χριστιανικής μας ιδιότητας να εργασθούμε προς αυτή την κατεύθυνση – σωστότερα ν' αφήσουμε το άγιο Πνεύμα να μας οδηγήσει στην ενότητα της αγάπης.

(+Βασίλης Π. Στογιάννος, Η Εκκλησία στην ιστορία και στο παρόν, Εκδ. Πουρναρά, Θεσ/κη,χ.χ. σ. 39-44).

Πηγή : www.pemptousia.gr

